De schilder Pieter Janssens Elinga

DOOR

A. BREDIUS.

TOEN HOFSTEDE DE GROOT in dit tijdschrift (1891) zijne belangrijke studie over den schilder JANSSENS schreef, vroeg hij terecht, wat die groote E achter zijn naam beteekende, en bracht die in verbinding met twee aantekeningen van DE ROEVER, waaruit bleek, dat 16 Maart 1657 PIETER JANSSENS ELINGA, van Brugge, musicant, burger van Amsterdam werd; en dat in Sept. 1662 JANSSENS ELINGA, *schilder en speelman*, in de Breestraet, aldaar woonde.

Ik vrees, dat ik wel eens in de Amsterdam'sche Archieven een aantekening overgeslagen heb over dezen kunstenaar, die nu werkelijk toch de zeer knappe navolger van PIETER DE HOOGH blijkt te zijn.

Zelf bezit ik twee gemerkte stukken van hem, beiden gemerkt P. JANSSENS E, geheel als de door DE GROOT medegedeelde handteekeningen. Het eene stuk wordt door hem onder No. 11 als niet gemerkt, beschreven. Bij een schoonmaak is de handteekening voor den dag gekomen.

Het tweede is een fraai stilleven, in bruine gamma geschilderd, een mooi aardewerk kannetje, met het wapen van Amsterdam er op, een test, pijp, tabak enz.

Op beide stukken hebben de drie s precies dezelfde vorm als op andere stukken van ELINGA.

Er was te Amsterdam in het midden der XVIIe eeuw een musicus, componist en verzamelaar van een interessante muziekbibliotheek waarover de Heer SCHEURLEER elders meer zal berichten. Deze man heette ANTHONIE PANNEKOECK; en toen hij in 1661 hertrouwde werd een Inventaris, ook van zijne schilderijen, door hem zelf opgemaakt. Deze is bewaard onder de Protocollen van Notaris V. SWANENBURCH te Amsterdam. En in die verzameling komt voor *een vanitas van Pieter Janssens ELINGA*. Deze musicus wist natuurlijk wel wie die speelman-schilder was. En mijn stilleven, en dat van Baron VON SCHRENCK te München (ook P. JANSSENS E gemerkt) bewijzen, dat de interieur-schilder zeer goed de schilder van een vanitas kan zijn.

Ik laat hier de heele lijst der schilderijen volgen.

-
- Den intre binnen Antwerpen van den Cardinael Infant.
 - Een lantschap van VERHAGEN met beelden van ANT. PALAMEDES.
 - Bestevaer en bestemoer, 2 stucken.
 - Een tobacksuyger van TIBAUT.
 - Een lantschap van VAN DUREN.
 - Een stuk daer ik, mijn vrouw z, CORNELIS z, PETER en AELTJEN in geschildert zijn van Mr. HEYNS.
 - Een stuck daer mijn vrouw z. jonck is.
 - Een landtschap met een rots van VERHAGEN.
 - Een ovaeltjen naer mijn van MOULIJN.
 - Een afdoening Ons Heeren van 't kruijs.
 - Een landtschap van A. PYNACKER.
 - Noch 2 landtschapies van VERHAGEN.
 - Noch een boerekermis van DROOCHSLOOT, copie.
 - Mijn conterfeijtsel van MORIAENKEN.
 - Van mijn vrouw z. idem.
 - Een Vanitas van Pit. Janssens Elinga.*
 - Een geschildert Crucifix.
 - Mijn conterfeytsel van ABR. DE VRIES.
 - Mijn conterfeytsel van SWARDEKROON.
 - Twee landtschappen van JER. PICKART.
 - Een Marienbeelt met een Engel.

2 Landschapies van W. KOOT (KOOL?)
 Een Rotz van OVERBEKE.
 Een brabant's Landschap van &c.
 De Maes voor Rotterdam en Delfshaven van H. VAN ANTONISSE.
 Een Kersnacht.
 2 blomstuckjes.
 2 Watertjes van DE WIT.
 Een fruijvercoepsters.
 Een Tempelken van (oningeruld).
 Een bordeeltjen van VERHAGEN.
 Verscheyde printen en caerten.
 Noch een paert.
 Noch een stuckjen van D. B. (D. BONDT?)

Een aantal vragen doen zich hier voor.

Wie is de portretschilder Mr. HEYNS, die de familiegroep van PANNEKOECK (zeker omstreeks 1640—1650) schilderde?

Wie is de portretschilder MOULYN, die hem in een ovaeltjen schilderde?

En wie is MORIAENKEN, die hem nogmaals contereitte, even als zijn eerste vrouw?

En is de VERHAGEN, die het bordeeltje schilderde, dezelfde als de bekende landschapschilder JORIS VERHAGEN van wien PANNEKOECK verscheidene stukken bezat?

Het is te hopen, dat er nog eens meer gegevens aan het licht komen over ELINGA, van wien ik nog onlangs te Londen een zeer omvangrijk binnenhuis als DE HOOGH te koop aangeboden zag.

Is het niet merkwaardig, dat die eenvoudige speelman, die ook wat schilderde, stukken naliet die nu voor vele duizende guldens verkocht worden, terwijl hij er misschien nauwelijks een paar ducats voor kon maken?